

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-116>

**STUDENTS COMPETENCIES FORMATION'S QUALIMETRY
OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE KNOWLEDGE
QUALITY ASSESSMENT SYSTEM**

**КВАЛІМЕТРІЯ СФОРМОВАНОСТІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
СТУДЕНТІВ ЗВО В СИСТЕМІ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ**

Korobovych L. P.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Management
Academician Stepan Demianchuk
International University of Economics
and Humanities
Rivne, Ukraine*

Коробович Л. П.

*кандидат педагогічних наук,
доцент,
доцент кафедри менеджменту
ПВНЗ «Міжнародний економіко-
гуманітарний університет імені
академіка Степана Дем'ячука»
м. Рівне, Україна*

У сучасній педагогічній теорії і практиці вимірювання і оцінювання якості освітнього процесу стає однією з ключових проблем, що отримала статус самостійного наукового напрямку – педагогічній кваліметрії. Під педагогічною кваліметрією розуміють такий методичний підхід, що розкриває «методологію і проблематику розробки комплексних оцінок якості будь-яких педагогічних об'єктів(предметів, явищ, процесів), досліджує та обґрунтовує закономірності якісних і кількісних вимірів педагогічних результатів, займається питаннями здійснення контролю за ходом процесу освіти, діагностики та корекції результатів» [1, с. 485]. Розвиток системи оцінки якості освіти в Україні направлений на реалізацію кваліметричного моніторингу освіти і кваліметрію основних його компонентів: навчальних планів і навчальних програм дисциплін, контентів освіти, освітніх технологій, педагогічних кадрів і результатів освіти.

Актуальність проблеми кваліметрії освіти обумовлена цілим рядом об'єктивних чинників, серед яких слід виділити: глобальне і інтенсивне впровадження в освітній процес ЗВО сучасних інформаційних технологій, спрямованість вищої освіти на новий результат навчання – універсальні і професійні компетентності; входження України

в європейське освітнє співтовариство і інтеграція національних систем акредитації освітніх програм.

Однією з базових характеристик освітнього процесу є якість знань, умінь і навичок (ЗУН) студентів. Постановка і практичне рішення такої задачі як вимірювання цієї єдиної дидактичної тріади – ЗУН не викликає принципово нових питань в педагогічному середовищі ЗВО. Більш значущим стає питання оцінки динаміки формування компетентностей студентів в процесі навчання. Оцінка загальних і професійних компетентностей поза безпосереднім процесом професійної діяльності майбутніх бакалаврів і магістрів достатньо нове для українських ЗВО завдання. Традиції оцінювання досягнень студентів у вітчизняних університетах передбачають акцент на рівні сформованості спеціальних компетентностей та часткове або повне ігнорування загальних компетентностей, які забезпечують широкий спектр навичок, необхідних сучасному фахівцеві: від ефективних комунікацій до лідерства [2].

Аналіз педагогічної практики українських і зарубіжних освітніх установ показує, що основу сучасної педагогічної кваліметрії ЗУН складають методи тестології. Традиційний контроль з оцінкою, заснованою на досвіді і інтуїції викладача, ніколи не був позбавлений суб'єктивізму, а у ряді випадків породжував конфлікти, розчарування, песимізм з боку студентів. При реалізації компетентнісного підходу виникає завдання оцінювання сформованості умінь, навичок, компетентностей студентів в умовах, максимально наближених до професійної діяльності. Потрібне оцінювання реальних досягнень студентів в процесі їх навчання. У зв'язку з цим з'явилася нова вимога до діагностики процесу навчання і оцінювання рівня оволодіння студентами ЗУН як забезпечення її автентичності, включаючи автентичність широко і давно обговорюваної оцінки залишкових знань [3].

Саме у цих умовах на базі розвинутих інформаційних технологій у ЗВО все ширше використовуються комп'ютерні тести для контролю ЗУН, які зводять до мінімуму вірогідність суб'єктивізму в оцінці ЗУН студентів і забезпечують високу оперативність цієї діагностичної процедури. Перспектива об'єктивної оцінки ЗУН і можливість оперативної і об'єктивної самооцінки студента значно підвищують ефективність всього процесу навчання і тому прийоми стандартизованого контролю освітнього процесу стають методичною платформою діагностики сучасного навчання у ЗВО.

Розширення спектру умінь, що перевіряються, і навичок привело до збільшення частки відкритих завдань, що дозволяють оцінити не

тільки правильність отриманої відповіді, але і способи рішення, логіку викладу, обґрунтованість думок і багато інших умінь, включаючи практичні, які неможливо оцінити за допомогою закритих завдань. Процес тестування повинен забезпечувати валідність результатів – значущість тестування студента при оцінці конкретних ЗУН. При цьому в умовах нової парадигми української освіти виникає необхідність переходу від одновимірного до багатовимірного вимірювання якості навчання студента – до оцінки компетентностей як інтеграційних параметрів навчання, визначених сукупністю ЗУН, особово-орієнтованими якостями і здібностями студента до виконання завдань і функцій відповідно до вимог МОН України і професіограмою за напрямом підготовки, які проектуються на інваріантну і варіативну компоненти навчального плану.

Проектування навчального процесу при компетентністному підході потребує тестування продуктивного і креативного, творчого рівнів застосування ЗУН в майбутній професійній діяльності студента.

При компетентністному підході, кваліметрія сформованості компетентностей повинна ґрунтуватися на вимірюванні ні стільки обсягу знань, якими володіє студент або випускник ЗВО, а насамперед, на оцінюванні їх здібностей застосувати ці знання, уміння і навички на практиці. Рівень складності тестового завдання і обсяг використовуваних при його виконанні ЗУН, необхідних для успішного його вирішення, залежить від рівня оцінюваних ЗУН. Проте широко використовуване закрите тестування при будь-якому рівні складності не відповідає цілям оцінювання рівнів сформованості підсумкових компетентностей як кінцевого результату навчання у ЗВО. Дійсно, студент на традиційних іспитах може блискуче проявити глибокі знання теоретичних питань спеціальних і загально професійних дисциплін, але потім часто після випуску із ЗВО виявляється, що він не справляється з практичними завданнями відсутності необхідних для виконання цих завдань умінь, навичок і компетентностей.

Результатом аналізу навчально-професійної діяльності студента є формалізований опис його компетентностей в термінах знань, умінь, навичок з виділенням рівнів розвитку компетентностей в термінах здібностей виконання завдань і функцій відповідно до вимог МОН України. Загальні компетентності являють собою комплексні явища, які передбачають не тільки наявність знань, умінь та здатностей майбутнього фахівця, а й високий рівень розвитку особистісних рис,

таких як комунікативність, організованість, відповідальність, свідомість, активність та ін. [3].

Процес кваліметричного тестування як і сам педагогічний процес багатofункціональний. Безперервність кваліметричного моніторингу повинна забезпечити не тільки регулярність діагностики ЗУН, сформованості компетентностей і якостей особистості, але і корекцію траєкторії навчання студента, виховання запроєктованих якостей особистості студента і створення умов для саморозвитку через діагностоване та кореговане самонавчання. Дана діагностика дозволяє студентові проходити самообстеження, що безумовно стимулює його діяльність у ЗВО і дозволяє визначати зростання свого соціального статусу в навчальному колективі і в майбутньому професійному співтоваристві.

Такий інтегральний підхід до оцінювання навчальної діяльності студентів підвищує точність і забезпечує повноту і достовірність діагностики засвоєння студентами запроєктованих ЗУН і компетентностей що формуються на їх основі.

Література:

1. Бурласко Т. І. Педагогічна кваліметрія в контексті професійнопедагогічної підготовки освітянських кадрів. *Теорія та методика професійно-педагогічної підготовки освітянських кадрів: акмеологічні аспекти* : монографія / керізн. авт. кол. Н. В. Гузій ; Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 516 с.

2. Гордійчук, С. В. (2017) The activities centre for expertise and monitoring the quality of education as a part of an internal quality assurance system of educational activity in medical institution. *Науковий вісник НУБіП України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія.* № 259. С. 58–67.

3. Психолого-педагогічна кваліметрія в оцінці якості освіти майбутніх фахівців у Національному технічному університеті "Харківський політехнічний інститут" / Є. І. Сокол [та ін.]. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія.* 2019. № 3. С. 38–55.